

6. Knight J. Updated internationalization definition / Knight J. // International Higher Education. – Boston : The Boston College Center for International Higher Education, 2003. – № 33 – P. 2–3
7. Spring J. Globalization of education. An introduction / Spring J. – Routledge, New York and London, 2009. – 250 p.
8. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.) / Сбруєва А. А. – Суми : Козацький вал, 2004. – 500 с.

РЕЗЮМЕ

С. В. Вербицкая. Структурно-процессуальные особенности интернационализации высшего образования в условиях глобализационно-локализационной взаимозависимости.

В статье проанализированы содержательные характеристики глобализации и интернационализации высшего образования. Определены главные компоненты образовательной суперструктуры современности, исследована взаимозависимость её составных. Предложено схематическое изображение структурно-процессуальных особенностей осуществления интернационализации высшего образования в условиях влияния глобализационно-локализационных измерений на формирование образовательной политики.

Ключевые слова: глобализация, локализация, интернационализация, содержательная характеристика, высшее образование, взаимозависимость, образовательная супермодель современности.

SUMMARY

S. Verbytska. Structural and processual peculiarities of higher education internationalisation under condition of global and local interdependence.

The concept characteristics of globalization and internationalization of higher education have been analysed in the article. The key components of modern education superstructure have been determined, the interdependence of the components have been investigated. The scheme of structural components and procedural stages of higher education internationalization in the context of global and local influence on education policy making is presented.

Key words: globalization, localization, internationalization, concept characteristic, higher education, interdependence, modern education superstructure.

УДК 37.03(48)

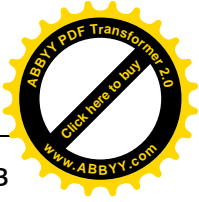
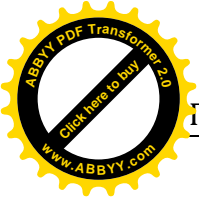
Г. О. Грабова

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ У СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ (НОРВЕГІЯ, ШВЕЦІЯ)

У статті розглянуто модель статевого виховання учнів шкіл у скандинавських країнах, висвітлено процес становлення системи статевого виховання у таких скандинавських країнах, як Норвегія та Швеція, описано її особливості. Обґрунтовано доцільність впровадження позитивного досвіду скандинавських країн в українську систему освіти.

Ключові слова: статево виховання, сексуальна просвіта, статеві стосунки, статеві підліткова вагітність, скандинавські країни, Норвегія, Швеція.

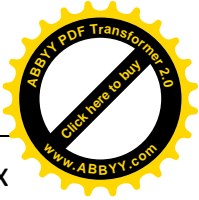
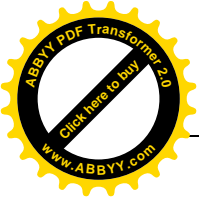
Постановка проблеми. Україна повинна активно і динамічно входити в світову систему освіти, як це робить багато цивілізованих країн. Модернізація та шкільні реформи у світлі принципів євроінтеграції в усіх країнах ставлять перед дослідниками статевого виховання учнівської молоді й підготовки її до сімейного життя завдання, що актуалізують дослідження взаємовпливу педагогічних процесів у загальносвітовому вимірі [2, 3].

У всьому світі спостерігається невтішна статистика захворювань на СНІД та інші хвороби, які становлять небезпеку для життя людства. Тому проблема статевого виховання як запорука здоров'я нації є однією з пріоритетних у сучасних розвинених державах світу. Зокрема, статеве виховання як цілеспрямований процес реалізується в межах середньої освіти в таких країнах, як Велика Британія, Данія, Канада, Німеччина, Норвегія, США, Фінляндія, Франція, Швеція, Японія та інших. Особливої уваги щодо позитивних тенденцій результатів статевого виховання молоді, котре запроваджується у середніх навчальних закладах заслуговують скандинавські країни.

Аналіз актуальних досліджень. Проблемі статевого виховання присвячено наукові праці таких українських дослідників, як Г. П. Ващенко, І. Б. Вовк, Т. В. Говорун, І. А. Ковальчук, В. П. Кравець, О. А. Кузнецова, І. В. Мезері, Н. І. Новікова та інших. Актуальність зазначеної теми розкрито в наукових дослідженнях таких закордонних вчених як Т. Бартс, К. Едгар, Л. Елісон, Г. Монбіот, Д. Сандбі та інших.

Мета статті – охарактеризувати процес становлення статевого виховання у скандинавських країнах та обґрунтувати доцільність упровадження позитивного досвіду скандинавських країн в Україні.

Виклад основного матеріалу. Статеве виховання у Скандинавії має тривалу історію та відоме відкритістю поглядів щодо проблем сексуальності. Водночас низький рівень підліткової вагітності, хвороб, що передаються статевим шляхом, та абортів спостерігаємо саме у скандинавських країнах. Завдяки стабільній економіці ці країни спромоглися встановити стійку систему статевого виховання, яку було впроваджено в навчальні плани шкіл без особливих суперечностей між урядом та Міністерством освіти [4]. Цілеспрямований розвиток статевого виховання у Скандинавії почався у 1930-х роках і відбувався за рахунок проведення радикальних соціальних реформ та політичних зрушень у галузі охорони здоров'я та гендерної рівності [7].

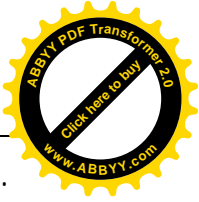
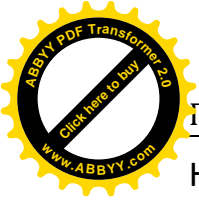

Зокрема, у Норвегії статева просвіта розпочалася в кінці 1930-х років з уведення курсу «Розмноження людини», який згодом став обов'язковою частиною курсу з біології. Основною причиною його введення до навчального плану стала необхідність зменшення кількості підліткових вагітностей та абортів, а також запобігання венеричним хворобам та СНІДу серед молоді. Значно сприяв розвитку статевого виховання Відділ у справах освіти та релігії, який змінив навчальні плани та розширив курс «Розмноження людини» такими розділами, як статевий потяг, засоби контрацепції, планування сім'ї, аборти, хвороби що передаються статевим шляхом.

На початку 1970-х років Відділом у справах освіти та релігії в навчальні плани шкіл було уведено додатковий предмет «Сім'я» (The Family) і видано довідник для вчителів та батьків. Вивчення предмету допомогло учням зрозуміти суть людського буття, почуття людей, ролі чоловіка та дружини у сім'ї. Зазначимо, що статеве виховання у Норвегії починалося у віці 10 років та базувалося не лише на викладанні шкільного курсу з біології, а й на таких предметах, як релігія та філософія життя [6]. Мета статевого виховання у Норвегії полягала у необхідності дати дітям такі знання, на основі яких вони б могли формувати правильні ідеали про протилежну стать та стосунки між чоловіком та жінкою. Статеве виховання впливало на учнів таким чином, щоб формувати в них загальнолюдські та моральні цінності, почуття поваги у відносинах між різними статями, відповідальності за свої вчинки у статевих стосунках та створення сім'ї.

Норвезькі спеціалісти з питань охорони здоров'я дійшли висновку, що запровадження у шкільні навчальні плани предмету «Статеве виховання» є недостатнім у подоланні негативних явищ, що спостерігаються у молодіжному середовищі. Тому наступним кроком у вирішенні цієї проблеми стало створення «Освітньої програми статевого здоров'я» (Sexual health education programme). Вона передбачає постійне інформування молоді про негативні наслідки невпорядкованого статевого життя, попередження зараження Віл-інфекцією та венеричними захворюваннями, підліткової вагітності тощо. Програми спрямовані на розповсюдження інформації щодо засобів контрацепції, підготовки до подружнього життя, планування сім'ї тощо.

Програми такого типу діють і сьогодні. Однією з таких програм у

Норвегії є курс, що проводиться студентами з медичних коледжів. Перевагою означеної програма є те, що до її реалізації залучено молодь з достатнім рівнем володіння знань необхідних для того щоб вільно обговорювати з підлітками проблеми сексуальності [10].

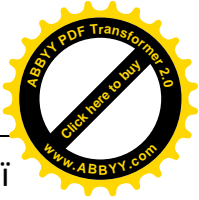
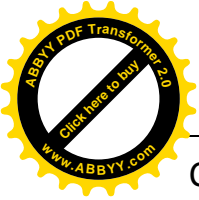
У 1980-х роках у Норвегії було засновано ряд організацій, які надавали медичну допомогу підліткам. Так, у 1982 році створено Норвезьку організацію клінічної сексології (The Norwegian Society of Clinical Sexology). Зазначимо, що створення таких закладів дає можливість дівчатам-підліткам Норвегії не лише отримати консультації з питань гінекології та контрацепції, але і дає можливість безкоштовно проходити лікування та перебувати під час пологів [5].

Крім того, відбувалося проведення ряду проектів, метою яких було не лише інформування молоді з питань статевого виховання, але і зниження кількості негативних явищ у статевої поведінці підлітків. Зокрема, проект Стівнера, проведений у 1990 році в Норвегії, був націлений на статево виховання підлітків віком 13-16 років з групи потенційного ризику. Таку акцію було проведено за допомогою співпраці вчителів та працівників охорони здоров'я, а також за підтримки батьків. Під час проекту підлітки протягом трьох років проходили курси статевого виховання, а також відвідували клініку для молоді. У результаті експерименту знизилась сексуальна активність підлітків та збільшився вік початку статевого життя [4].

У 1998 та 1999 роках Скандинавська асоціація з питань сексології (the Nordic Sexological Societies) отримала значну урядову підтримку від Кабінету Міністрів Норвегії щодо розвитку клінічної сексології у скандинавських країнах [5].

Завдяки означеним заходам відбулась інтеграція сексології у клінічну практику. Вважаємо таку модель статевого виховання результативною, оскільки, на сьогодні, за даними асоціації UNICEF, незважаючи на глобалізаційні процеси у світі, за останні 30 років Норвегія спромоглась скоротити кількість підліткових вагітностей та абортів на 72 % [3].

Подібного успіху в подоланні негативних явищ серед молоді досягла Швеція, де питанням сексуального та репродуктивного здоров'я надають великого пріоритету [9]. Статева освіта в цій країні почалась заснуванням у 1933 році Шведської Асоціації статевої освіти (RFSU) Елізою Оттесен-Енсен.

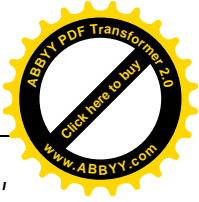
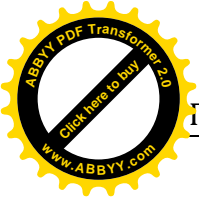

Сьогодні організація є провідною у Швеції, та входить до Міжнародної Федерації з питань планування батьківства (IPPF, International Planned Parenthood Federation).

Саме створення цієї асоціації відіграло значну роль у запровадженні предмету «Статеве виховання» у школах Швеції. Спочатку означений курс був уведений у програму початкових шкіл як необов'язковий був націлений на інформування молодого покоління про правила особистої гігієни, використання контрацептивів, засоби попередження небажаної вагітності. Починаючи з 1956 року програми статевої просвіти стали частиною навчальних планів та значно розширились питаннями про відмінності статей, сексуальні стосунки, будову статевих органів, пологи. Вони були розраховані надавати таку інформацію школярам починаючи з початкових класів [1, 183]. Тобто школярам віком від 5 до 10 років розповідали про внутрішньоутробний розвиток плоду та процес пологів; в 11-12 років – про будову та функції статевих органів, статеві стосунки, норму і паталогії, у 14-16 школярів інформували про наслідки статевого життя, хвороби, що передаються статевим шляхом, небажану вагітність тощо [1, 183]. Проте такі методи виявились неефективними, оскільки все одно кількість небажаних вагітностей, захворювань на СНІД та інші негативні тенденції серед молоді продовжували зростати. Адже неможливо уникнути проблеми лише за допомогою інформування молоді про небезпеку тієї чи іншої хвороби, що передається статевим шляхом, чи шкоду абортів, зробленого у ранньому віці.

У 1975 році відбулось реформування системи статевої освіти у Швеції. З ініціативи працівників освіти статеве виховання проводилося під час вивчення курсу біології і було інтегровано у інші предмети. Зокрема, шкільний курс біології містив інформацію про репродуктивну функцію людського організму; курс релігієзнавства – про етичні та моральні норми статевих стосунків; під час вивчення гуманітарні дисципліни розкривали ті чи інші аспекти, пов'язані з почуттям кохання, пристрасті, людської сексуальності; шкільний курс з охорони здоров'я інформував учнів про засоби контрацепції та профілактику венеричних хвороб тощо [5].

Про ефективність такої моделі статевого виховання свідчить те, що за даними асоціації UNICEF, за останні 10 років у Швеції кількість підліткової вагітності знизилась на 80%, а кількість захворювань, що передаються статевим шляхом – на 40% [8].

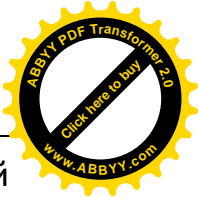
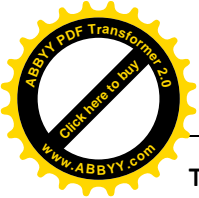

Крім того, Швеція прийняла такий підхід морально-статевої політики, який передбачає сексуальну освіту, створення спеціальних клінік для підлітків, тісно пов'язаних зі школою, безплатне, широко доступне і конфіденційне обслуговування у сфері планування сім'ї і здійснення абортів, широку рекламу контрацептивів через засоби масової інформації та їх доступність [1, 185].

Отже, зіставлення систем статевого виховання в Норвегії та Швеції свідчить про їх подібність. Спільним для обох країн є те, що процес статевої просвіти відбувається у ранньому підлітковому віці (10–12 років). Вважаємо що статево виховання повинне розпочинатись саме у цьому віці, оскільки сьогодні спостерігаємо процес акселерації, що зумовлює прискорений розвиток організму та раннє статево дозрівання, яке відбувається в підлітків ще до того, як вони досягнуть повного психосоціального розвитку. Крім того, мають місце психологічні відмінності між юнаками та дівчатами, а також невідповідність між фізіологічним та психосоціальним розвитком підлітка. Це часто може зумовлювати різні психічні розлади, нав'язливі комплекси, що супроводжуються агресією у статевій поведінці.

Висновки. Маючи за мету підготовку учнівської молоді до вступу у шлюб для створення здорової сім'ї, виховну роботу з питань статевого виховання необхідно проводити ще до того, як почнеться формування сексуальної зрілості, та усвідомлення приналежності до певної статі. Адже саме у ранньому підлітковому періоді відбувається формування ідеалів про протилежну стать та уявлення про стосунки між чоловіком та жінкою. Аналіз стану статевого виховання у таких скандинавських країнах як Норвегія та Швеція дає змогу стверджувати, що ці країни досягли успіху в процесі підготовки молоді до сімейного життя у попередженні та вирішенні таких проблем, як зростання кількості неповних сімей, розлучень, значна кількість абортів, підліткової вагітності, низький рівень народжуваності. Ці країни обрали таку систему статевого виховання, яка базується на принципі відкритості питань що стосуються сексу, але це аж ніяк не є пропагандою для молодого покоління. Це лише те, що інколи може врятувати життя.

Зважаючи на досвід Швеції та Норвегії статево виховання повинно здійснюватись не лише під час викладання спеціалізованих дисциплін,

таких як анатомія чи охорона здоров'я, а бути інтегрованим у навчальний процес. Крім того, така модель статевого виховання передбачає цілеспрямоване залучення до цього процесу крім власне навчальних установ також і суспільних інститутів (зокрема сім'ї, громадських організацій та закладів охорони здоров'я).

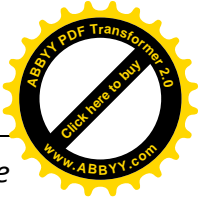
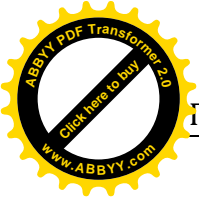
ЛІТЕРАТУРА

1. Кравець В. Основні підходи до сексуальної соціалізації учнівської молоді в країнах Західної та Східної Європи / В. Кравець // Статева соціалізація та підготовка учнівської молоді до сімейного життя у педагогіці та шкільній практиці зарубіжних країн : [Монографія] / за ред. члена-кориспонтента АПН України, проф. В. Кравця. – Тернопіль : ТЗОВ «Видавництво Астон», 2009. – С. 172–203.
2. Статева соціалізація та підготовка учнівської молоді до сімейного життя у педагогіці та шкільній практиці зарубіжних країн : [Монографія] / за ред. члена-кориспонтента АПН України, проф. В. Кравця. – Тернопіль : ТЗОВ «Видавництво Астон», 2009. – 206 с.
3. Allison L. Sex education, teenage pregnancy and the abortion debate / Lyn Allison [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.onlineopinion.com.au/view.asp?article=2844&page=2>
4. Bartz T. Sex education in multicultural Norway / Tiffany Bartz // Sex Education. – 2007. – V. 7. – P. 17-33.
5. Edgardh K. Adolescent sexual health in Sweden / K. Edgardh [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sti.bmj.com/content/78/5/352.full>
6. Egeland I. Sex education in Norway / I Egeland [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12178333>
7. Kuzma M. Whatever Happened to Sex in Scandinavia? / Marta Kuzma [електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.afterall.org/journal/issue.17/whatever.happened.sex.scandinavia.i.am.curious>
8. Monbiot G. Joy of sex education / George Monbiot // Journal of Adolescent Health Care. –1989. – V. 10. – Issue 3. – P. 231–236.
9. Norway / Elsa Almes, Esben Esther, Pirelli Benestad // The International Encyclopedia of Sexuality [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.hu-berlin.de/sexology/IES/norway.html>
10. Sundby J. Young People's Sexual and Reproductive Health and Rights / Johanne Sundby [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nhv.se/upload/dokument/forskning/seminarium/Johanne%20Sundby_Artikel_071204.pdf

РЕЗЮМЕ

А. А. Грабовая. Становление системы полового воспитания в скандинавских странах (Норвегия, Швеция).

В статье рассмотрена модель полового воспитания в скандинавских странах, освещён процесс становления системы полового воспитания в таких скандинавских странах, как Норвегия и Швеция, описаны ее особенности. Обоснована целесообразность внедрения положительного опыта скандинавских стран в украинскую систему образования.

Ключевые слова: *половое воспитание, сексуальное просвещение, половые отношения, пол, подростковая беременность, скандинавские страны, Норвегия, Швеция.*

SUMMARY

G. Grabova. Formation of sex education system in Scandinavian countries (Norway, Sweden).

The article deals with Scandinavian model of sex education of secondary school pupils. The process of formation of sex education system in such Scandinavian countries as Norway and Sweden and their peculiarities are described in the article. Expediency of introduction of positive Scandinavian experience into Ukrainian system of education is grounded.

Key words: sex education, sex enlightenment, sexual relationship, sex, teenage pregnancy, Scandinavian countries, Norway, Sweden.

УДК 378(73)

О. М. Зіноватна

Черкаський національний університет
імені Б. Хмельницького

МАГІСТРАТУРА ЯК БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ США

У статті розглядається місце магістратури та її функції в системі вищої освіти США. Описується цільова відмінність між рівнями бакалаврату і магістратури, зазначається зв'язок магістерського рівня з докторантурою, роль магістерського ступеня для ліцензування певних професій, а також його взаємозв'язок з постбакалаврськими сертифікатними програмами. У такий спосіб розширюється традиційне уявлення про роль магістратури як освітнього рівня.

Ключові слова: *США, магістратура, післядипломна освіта, сертифікатні програми.*

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейський освітній простір поставила питання реструктуризації системи вищої освіти, її оновлення згідно з вимогами часу. Оскільки у Болонських документах наголошується збереження національної своєрідності кожної країни-учасниці, то перед освітянами постає нелегка задача зберегти найкращі вітчизняні здобутки та вдало інтегрувати елементи провідного закордонного досвіду.

Важливими питаннями ступеневої освіти є місце магістратури в системі ступенів вищої освіти, структурно-змістовна диверсифікація бакалаврського та магістерського рівнів, освітня місія магістерських програм. Забезпечення якісної освіти магістерського рівня стає все більш актуальним, особливо в контексті прийняття Міністерством освіти та науки